

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут культурології
Національної академії мистецтв України**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities
Institute of Culturology
of the National academy of Arts of Ukraine**

**УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ
Науковий збірник**

**UKRAINIAN CULTURE:
THE PAST, MODERN WAYS OF DEVELOPMENT
Scientific journals**

**Напрямок: *Культурологія*
Branch: *Culturology***

**За загальною редакцією *В.Г. Виткалова*
Editor-in-Chief *V. Vytkalov***

**Засновано у 1995 році
Founded in 1995**

***Випуск 35*
*Issue 35***

**Рівне: РДГУ, 2020
Rivne: Rivne State University in the Humanities, 2020**

ББК 63.3(4Укр)-7

У45

УДК94(477)

Співзасновники: Рівненський державний гуманітарний університет та Інститут культурології Національної академії мистецтв України; видавець: Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник перереєстрований МОН України як фахове видання з культурології (Додаток № 8 до наказу МОН України № 374 від 13.03.2017 р.)

Друкується за рішенням вчених рад РДГУ (протокол № 10 від 28 листопада 2019 р.) та Інституту культурології НАМ України (протокол № 5 від 27 жовтня 2020)

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN № 2518-1890 (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, «Cosmos» (CIIA) та «Research Gate», «Research Bible» (Німеччина); «CEEOL»; «Cite factor»; European Reference Index for the Humanities (ERIH) to NSD.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації видано Міністерством юстиції України, серія КВ № 22258-12158 ПР від 20.05.2016 р.

Головний редактор:

Muszkiet Radosław – prof. UMK profesor uniwersytetu Katedra Kultury Fizycznej Nicolaus Copernicus University, Toruń, експерт Міністерства національної освіти (Республіка Польща)

Редакційна колегія:

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, (Україна), заступник головного редактора

Виткалов Володимир Григорович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, відповідальний секретар, (Україна)

Гончарова Олена Миколаївна – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-менеджмента та індустрії дозволя КНУКіМ, (Україна)

Петрова Ірина Владиславівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозволя КНУКіМ, (Україна)

Шабанова Юлія Олександрівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка», (Україна)

Татарнікова Анжеліка Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, (Україна)

Zukow Walery – Associative professor, Department of Spatial Management and Tourism, Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, (Poland)

Мартич Руслана Василівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Київського університету імені Б. Грінченка, (Україна)

Копієвська Ольга Рафаїлівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри арт-менеджменту та івент-технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, (Україна)

Афоніна Олена Сталівна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури НАККіМ, (Україна)

Яковлев Олександр Вікторович – доктор культурології, директор, Київська муніципальна академія естрадного циркового мистецтва, (Україна)

Скорик Адріана Ярославівна – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, (Україна)

Душний Андрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти (МАНПО), (Україна)

Герчанівська Поліна Евальдівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАККіМ, (Україна)

Сташевська Інна Олегівна – доктор педагогічних наук, заслужений діяч мистецтв України, професор Харківської державної академії культури, (Україна)

Сташевський Андрій Якович – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри народних інструментів, Харківська державна академія культури, (Україна)

Жукова Наталія Анатоліївна – доктор культурології, доцент, заст. директора з наукової роботи Інституту культурології Національної академії мистецтв України, (Україна)

Личкова Володимир Анатолійович – доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри гуманітарних дисциплін НАККіМ, (Україна)

Андрущенко Тетяна Іванівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри етики та естетики НПУ імені М.П. Драгоманова, (Україна)

Шейко Василь Миколайович – доктор історичних наук, професор, ректор Харківської державної академії культури, академік НАМ України

Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Вип. 35 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Г. П. Чміль, В. Г. Виткалов, П. Е. Герчанівська та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2020. 290 с.

ISSN 2518-1890

Редагування англomовного тексту анотацій – канд. пед. наук, доц. кафедри практики англійської мови РДГУ **Фрідріх А.В.**

Рецензент: **Панченко В.І.** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри етики, естетики і культурології Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка; **Демчук Р.В.** – доктор культурології, професор кафедри культурології Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-культурологічної проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем української культури. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-культурною спадщиною.

ISSN 2518-1890

«CULTURAL PRODUCT» IN THE CONTEXT OF CULTURAL ACTIVITIES

Haievska Tetiana – Ph.D. in History, Senior Researcher, Institute for Cultural Research, National Academy of Arts of Ukraine, Kyiv

The modern processes of globalization are manifested in the transformation of society with traditional views into full-fledged consumer societies of the modern type. Cultural production and consumption increasingly fit into industrial boundaries, and cultural goods consumed are seen as goods. A cultural product can be created both in culture and art, and in science.

The modern methodology provides for a close relationship between economic and cultural approaches: the economy manifests itself in culture, and culture in the economy. When considering the existing variety of concepts in the study of a cultural product, a problem is revealed that consists in the fact that its essential properties are ignored, and the process of production itself is not analyzed. The reason for the insufficiency is the extreme diversity of cultural products, their constant change, the temporary nature of existence.

Key words: culture, cultural activity, cultural product, product.

UDC 008 (130.2)

«CULTURAL PRODUCT» IN THE CONTEXT OF CULTURAL ACTIVITIES

Haievska Tetiana – Ph.D. in History, Senior Researcher, Institute for Cultural Research, National Academy of Arts of Ukraine, Kyiv

Abstract. The aim of this paper modern processes of globalization and the spread of a market economy have not spared Ukraine. One of the accompanying processes of globalization is the transformation of a society with traditional views into full-fledged consumer societies of a modern type. Cultural production and consumption increasingly fit into industrial boundaries, and cultural goods consumed are seen as goods. Like any other product of human activity, a cultural product has its price and the value that the market forms. A cultural product is the result of creative activity that has economic value and has a cultural content.

Research methodology. The modern methodology provides for a close interconnection of economic and cultural approaches: the economy manifests itself in culture, and culture in the economy. A comparative analysis of the concept of a cultural product from the standpoint of economic theory and modern approaches to cultural practices is carried out.

Results. The dominance of a market economy creates a consumer lifestyle that begins to function according to market laws, according to which the central task of the parties to the relationship is to attract and meet human needs. When considering the existing diversity of concepts in the study of a cultural product, a problem arises, which is that its essential properties as a product are left unattended, and the process of production itself is poorly analyzed. The cause of insufficiency is the extreme diversity of cultural products, their constant change, and the temporary nature of existence.

Novelty. One of the areas of research for a cultural product within an economic approach is to focus specifically on ways of creating useful and satisfying goods and services.

Cultural production and consumption are increasingly within the confines of industry, and consumed cultural goods are seen as commodities. A cultural product can be created in culture, art, and science.

Key words: culture, cultural activity, cultural product, product.

Надійшла до редакції 18.06.2020 р.

УДК 477.7.11.28

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВ І ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЛУЗІ

Виткалов Володимир Григорович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<http://orcid.org/0000-0003-0625-8822>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v35i0.374>
volodumur_vitkalov@ukr.net

Куклінська Вікторія Володимирівна – викладач Дубенського фахового коледжу культури і мистецтв РДГУ, м. Дубно
<http://orcid.org/0000-0001-9687-1174>
lolita19850402@gmail.com

Виявляється специфіка функціонування фахового коледжу культури і мистецтв у системі спеціальної освіти в сучасних умовах, зокрема його нової спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності». Ефективність випускників та система організації навчального процесу у даному матеріалі корелюється з інформацією Приймальної комісії ЗВО III–IV рівнів акредитації. Наголошується на кореляційній залежності фахової освіти з потребами практики. Ефективності діяльності мережі цих закладів можна досягти, на думку авторів, лише за умови вивчення потреб практики і узгодження навчальних планів даних коледжів із системою організації навчального процесу у ЗВО.

Ключові слова: фаховий коледж культури і мистецтв, навчальний процес, організація фахової освіти, випускники.

Актуальність проблеми. Мережа середньої спеціальної освіти завжди знаходилася в полі зору науковців та практиків галузі культури, оскільки І-ІІ освітньо-кваліфікаційний рівень – це той напрям, де закладаються міцні підвалини професійної підготовки майбутнього фахівця, позаяк рання професіоналізація й орієнтація на організаційно-культурну діяльність майже завжди дає високий якісний результат. І в цьому плані сучасний фаховий (за новою нормативною термінологією) коледж культури та мистецтв являє собою оригінальну освітню інституцію, проблемний ряд у діяльності якої не дає змоги повною мірою забезпечити кадрами належної кваліфікації функціонування галузі переважно районного рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на достатньо помітну актуальність цієї проблематики, як і загалом підвищений інтерес до різних форм професійної освіти (оскільки районна ланка функціонування закладів культури в особі численних клубів, народних будинків, бібліотек, а також її методичних структур знаходиться в критичному стані саме через брак професіональних кадрів, підготовлених на новій теоретико-методологічній та практичній базі), спеціальних досліджень у цьому плані не проведено, або їх результати мають локальний характер і не впливають на статус названого закладу, напрями його трансформаційних змін, кореляцію освітніх програм з аналогічними формами ЗВО IV освітньо-кваліфікаційного рівня, залишаючи таким чином згадану мережу освіти на узбіччі наукового пошуку та її практичного функціонування. Навіть низка міжнародних науково-практичних конференцій, проведених упродовж багатьох років на кафедрі культурології і музеєзнавства РДГУ засвідчує лише поодинокі заявки з цієї проблематики, однак статей, підготовлених за матеріалами цих же виступів, фактично немає, хоча постійні спілкування з керівництвом КЗ «Рівненський ОЦНТ», на базі якого здійснюють стажування студенти і випускники кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ, виступи співробітників цієї кафедри на заняттях системи підвищення кваліфікації працівників культури, спілкування з керівництвом галузі та студентами заочної форми навчання тощо й надалі підтверджує актуальність окресленої проблеми. Це підтверджує й низка статей одного з авторів цієї розвідки, С. Виткалова, про стан спеціальної освіти в регіоні та нагальні потреби практики [2]

Виключення становлять лише дисертаційні розвідки, захищені у Полтавському НПУ ім. В. Г. Короленка під керівництвом доктора пед. наук, проф. Л. Кравченко [4]. І хоча ці дослідження виконані за спеціальністю 13.00.01 «Теорія та методика професійної освіти», закладений у них потенціал та низка пропозицій стануть справді корисними та конструктивними як теоретикам, так і практиками сфери культури.

Причиною окресленого стану речей можна вважати той факт, що галузь культури сьогодні переживає не кращі часи і інтерес до її проблем не дуже цікавить громадськість, зайняту іншими, більш актуальними, на її думку, питаннями, а безпосередній науковий пошук у коледжах не є актуальним для самих співробітників і не заохочується керівництвом, через традиційну специфіку організації, не зменшуючи гостроти проблеми як стосовно їх (коледжів – авт.) майбутньої долі, так і новітніх форм організації навчального процесу.

Актуалізується дана проблематики у зв'язку з ухваленням низки відповідних Законів України, зокрема «Про освіту» (2017 р.), «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів, Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. та ін., у яких зазначені питання також є на часі і свідчать про зацікавленість держави і цим напрямом професіонального зростання молодого людини. Адже освіта в галузі культури сьогодні розглядається складною, відкритою до змін розгалуженою системою впровадження художньо-творчих, культурно-просвітницьких та ін. досягнень у теорію та практику фахової підготовки, спрямованої на здобуття фахових компетенцій, потрібних для успішної роботи в галузі [4]. Утім її стан у регіонах явно бажає суттєвого покращення

Мета статті – з'ясувати проблемний ряд функціонування цієї ланки професійної освіти в сучасних умовах.

Виклад матеріалу дослідження. Упродовж десятків років училища (коледжі) культури готували фахівців для сфери дозвілля, більш-менш ефективно забезпечуючи галузь культури відповідними кадрами, які урізноманітнювали наявний потенціал вільного часу населення. Однак, зважаючи на загальні трансформаційні процеси в країні, а надто регіонах, зрушення у ціннісних орієнтаціях населення, розпочату реформу місцевого самоврядування, складні соціально-економічні та політичні проблеми тощо, певні зміни торкнулися і цієї ланки професійної освіти. Та й самі інтереси та потреби сучасного населення, і на цьому також потрібно акцентувати особливу увагу, розширення і поглиблення його потреб, а з іншого боку, послаблення відповідного контролю за фаховим рівнем працюючих особливо у

середній спеціальній мережі, невідповідність заробітної плати у галузі із реальними витратами часу для забезпечення ефективної діяльності закладу культури, слабка матеріально-технічна база галузі загалом, а також малоефективна автономія навчальних закладів у регіонах, спричинили до того, що в країні переважна більшість коледжів культури, які традиційно забезпечувала галузь культури вкрай потрібними їй фахівцями, почали переорієнтовуватися на інші сфери, а саме – професіональне (музичне, хореографічне) мистецтво, як це наприкінці 90-х років почали реалізовувати й інститути культури, створюючи неефективну, а головне – непотрібну конкуренцію існуючій мережі професіональної художньої освіти в особі театральних (тепер університетів театру, кіно і телебачення з їх численними відгалуженнями в особі Академії кіно і сучасних медіа та інших аналогічних структур), консерваторій (музичних академій), аргументуючи це лише тим, що здорова конкуренція завжди є рушієм прогресу.

І хоча остання думка стосовно конкуренції беззаперечно, не викликає сумніву, проблема полягала в іншому, а саме – з'ясуванні сутності самого поняття «конкуренція». Адже кожен вид людської життєдіяльності має свої закони розвитку, не виконання чи ігнорування яких не лише шкодить цій діяльності, але й часто призводить до руйнації самої системи.

Тож не переобтяжуючи читача зайвими фактами, які сьогодні добре відомі і свідчать самі за себе, підкреслимо, що все це призвело до того, що в країні з кінця 80-х років XX ст. сформувалася широка мережа навчальних закладів з орієнтацією виключно на професіональне мистецтво (інститути мистецтв при гуманітарних, гуманітарно-педагогічних чи технічних ЗВО та коледжі культури, також із подібною орієнтацією на професіональні види мистецтва), при цьому зовсім не створюючи справді конкуренцію в мистецькій (освітній) сфері, для здійснення якої (конкуренції) потрібна була б належна матеріально-технічна база в особі філармоній та концертних зал, де б організовувалася практична підготовка студентів, мережі якісної і доступної початкової художньої освіти та чималої кількості художньо освіченого населення, здатного створити необхідну критичну масу для сприйняття того культурного продукту, який виготовлявся чи виготовлятиметься випускниками коледжів культури, розташованих виключно у райцентрах із надзвичайно обмеженою культурною інфраструктурою, а головне – браком професійно підготовлених кадрів, здатних працювати із зовсім не підготовленим до навчання на музичних спеціальностях абітурієнтом через брак у нього початкової музичної освіти та незначній кількості годин у навчальних планах коледжів, за допомогою яких можна було б компенсувати брак попередньої художньої освіти. І якщо випускники спеціальності «Хореографія» ще можуть якимось чином конкурувати на ринку праці, оскільки танцювальних гуртків, зважаючи на їх прикладну потребу у компенсації фізіологічних потреб дитини значно більше і їх видовищність є потужною притягальною силою, то з народно-інструментальними колективами значно складніше, зважаючи на брак музичних інструментів, рівень виконавської культури, посад в установах культури та ДМШ і ДХШ.

При цьому актуальна сьогодні неформальна освіта (участь у численних концертних виступах, організаційно-культурних заходах тощо) також мала б виконувати важливу професіоналізуючу роль у процесі становлення фахівця, однак вона не реалізує цієї функції через відсутність коштів у самих коледжів для здійснення гастрольних поїздок та всього того, що з ними пов'язано, зокрема й слухацької аудиторії, купівлі нових музичних інструментів (ціна на які, через відсутність вітчизняних фабрик із їх виробництва не дає змоги це зробити), нот, методичної літератури, костюмів і ще безлічі того, в площині чого має формуватися справжній професіонал. Та й фаховий (музичний чи загалом мистецький) рівень педагогічного корпусу викладачів цих коледжів підтверджував його достатню спроможність працювати на підготовку фахівців саме для сфери дозвілля (яка сьогодні вкрай потрібна не лише для релаксації населення, але й для психологічної його адаптації після дії так званих реформ, які щодня «звалюються» йому на голову і лише призводять до соціальної напруги та фактично шоку), а не на сферу професіонального мистецтва, у значної кількості яких бракує професіональної освіти та сценічного (концертного) досвіду. І відповідна статистика стосовно фізичного та морального здоров'я нації також загальновідома і потребує різнобічного його покращення [1].

Урешті-решт, ця кількість середніх спеціальних навчальних закладів, зміни їх назви і навчальних планів та освітньо-професійних програм у них лише заплутує і без того дезорієнтованого абітурієнта стосовно обрання майбутньої професії. Нагадаємо передісторію питання.

Починаючи від 2015 р., коли в новий Класифікатор спеціальностей впроваджено нову спеціальність і для коледжів культури 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» (МСКД) замість спеціальності «Народна художня творчість» (НХТ), можна було сподіватися, що сфера культури регіонального рівня через декілька років отримає достатньо кваліфіковане підґрунтя для розпочатих реформ, адже в навчальних планах цієї спеціальності, виходячи з наявного державного стандарту (навіть зважаючи на певну самостійність у доборі професійно орієнтованих дисциплін із боку укладачів цих планів та адаптацію під «свій» заклад у частині дисциплін навчального плану за

вибором студента), закладено чимало вкрай потрібних курсів, пов'язаних із піар-технологіями, корпоративною культурою, основами менеджменту, міжгалузевими контактами, а також економічним блоком дисциплін, урешті-решт, без знання основ яких сьогодні жодна освітня структура не здатна позиціонувати себе у просторі сучасної культурної практики чи політики.

У той же час, не вдаючись у суть проблеми, пов'язаної з підготовкою фахівців у сучасних коледжах культури і мистецтв, що вимагає окремого ґрунтовного аналізу, її якість та напрям можна виявити за іншими параметрами чи індикаторами а саме – де, та на яких освітньо-кваліфікаційних рівнях і спеціальностях *продовжують* подальшу власну фахову підготовку випускники цих коледжів спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», які, виходячи з чинного диплома та, власне, й самого процесу цієї професійної підготовки, мали б вступати до ЗВО на тотожну спеціальність, також запроваджену уже в новітню добу, що було б цілком логічним, поглиблюючи таким чином здобуті знання та практичний досвід і маючи освітню перспективну вертикаль, адже в університеті цей напрям розгортається, поза сумнівом, на значно глибшому рівні, виходячи навіть із «технічних» можливостей університету та його кадрового потенціалу і між університетських контактів.

Утім, аналіз результатів вступної кампанії, до прикладу, у 2020 р. в РДГУ [3] засвідчив, що переважна більшість цих випускників коледжів вступає на навчання в подальшому виключно на мистецькі спеціальності, пов'язані з театральною режисурою, хореографією та широким вибором спеціалізацій музичного мистецтва чи музично-педагогічного факультету з орієнтацією на педагогічну роботу в ДМШ чи ЗОШ, що дає підстави стверджуватися у думці про те, що навчальний процес у тепер уже фахових коледжах культури і мистецтв продовжує розгортатися у старому руслі, тобто у рамках колишньої спеціальності «Народна художня творчість», орієнтованої на сферу скоріше професійного мистецтва в розмаїтті його виявів, а не у якості *менеджера* культурного простору (фахівця з іншим набором практичних навичок (компетенцій) та баченням сучасного культурного простору загалом), базованого на широких вимірах художньої складової. І випускники якої не здобувши, відповідно, більш-менш глибоких знань чи практичних навичок в аналізованому (організаційно-економічному) напрямі, обирають традиційно легший для себе шлях – вступають на названі вище спеціалізації музичного, хореографічного, театрального чи декоративно-прикладного напрямів, тобто на ті, за якими фактично, *мабуть*, і здійснюється сьогодні освітній процес у коледжах культури, включаючи й найбільш уразливий сегмент навчання – організацію різних видів практичної підготовки.

Це підтвердило і наше спілкування [3] з абітурієнтами-випускниками згаданих вище фахових коледжів, які також стверджували, що напрями подальшої спеціалізації, зокрема культурологія, музеєзнавство та менеджмент соціокультурної діяльності як наукові чи освітні програми та й практичні сфери майбутньої творчої самореалізації, їх не цікавлять (!?).

Тоді як випускники бакалавріату названих вище мистецьких спеціальностей вже інститутів мистецтв гуманітарних чи гуманітарно-педагогічних ЗВО виявляють більше зацікавлення саме спеціальністю 028 «МСКД», усвідомлюючи, що навички і професійні компетенції, здобуті на цій спеціальності, а також різноманітні види практик, що організуються під час навчання, науково-дослідна діяльність у процесі підготовки бакалаврського дослідження та участі у традиційних уже для ЗВО науково-практичних конференціях, круглих столах тощо, швидше знадобляться їм у подальшій організаційно-культурній діяльності, ніж освіта за напрямом «Музичне (театральне) мистецтво» у безпосередній практичній роботі у мережі ДМШ, ДХШ та інших аналогічних освітніх закладах. Та й у разі виїзду за межі України (що робить значна частина молодих людей) знання і практичні навички, здобуті на спеціальності «МСКД», їм знадобляться більше.

Професійна ж сцена у широкому сенсі цього слова по завершенню навчання в коледжах для переважної більшості молодих людей не є предметом подальшої творчої самореалізації навіть гіпотетично. І лише тут все стає на свої місця.

Вище наведене можна пояснити тим, що не лише у ЗВО, але й сучасному коледжі культури і мистецтв є також чимало проблем із студентським складом, а відтак і неможливістю сформувати там повноцінні художні колективи, на базі яких можна було б здобути додаткові професійні компетенції як у спілкуванні безпосередньо з мистецтвом, доповнюючи традиційну лекційно-практичну (семінарську) систему організації навчання, так і в питанні організаційно-культурному – через створення власних художніх колективів чи гуртків у сфері дозвілля, на базі яких можна було б суттєво покращити професійні навички стосовно знань із низки професійно-орієнтованих дисциплін («Аранжування», «Оркестровка», «Читка хорових чи оркестрових партитур» тощо), без чого керівник художнього колективу не відбудеться в принципі. Та й згадана вже культурна інфраструктура районів значно поступається за своїм потенціалом обласним центрам, де у переважній більшості зосереджені ЗВО III-IV рівнів акредитації. А відтак і «добрати» інформацію з власного практичного позауручного досвіду, а

також почути якісні професійні художні колективи чи окремих виконавців у містах значно простіше і доступніше. Як і ефективнішим є там фахове спілкування з колегами-професіоналами.

Висновки. Тож, як бачимо, перенасиченість українських теренів навчальними закладами з різноманітними, потрібними в принципі для галузей народного господарства та й бізнесу спеціальностями, зовсім не свідчить про якість здобутих там компетенцій і фахових навичок та можливість молоді працювати за обраним напрямом, а відтак залишає галузь (у даному випадку – сферу культури) на одинці зі своїми проблемами.

Відтак, на часі – ревізія наявного освітнього потенціалу, принаймні, критична оцінка педагогічного досвіду функціонування цього типу навчального закладу, тим більше, що Закон України про фахову передвищу фахову освіту (2019 р.) це й передбачає повною мірою. Та й об'єднані територіальні громади, слабкі сьогодні в організаційно-культурному та фінансовому плані, все активніше набувають так потрібний їм організаційний досвід. І саме вони стимулюватимуть скоро підвищення професійної кваліфікації усіх працюючих у їхніх структурах молодих людей.

А перейменування названого вище типу ЗВО у фаховий коледж має надати йому й відповідного, потрібного для галузі культури районного рівня у переважній більшості, спрямування. Адже результативність будь-яких реформ завжди корелюється з кадровою компетенцією тих, хто ці реформи здійснює чи планує це робити ще навчаючись.

Список використаної літератури

1. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до щорічного послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України. <https://niss.gov.ua/publikacii/poslannya-prezidenta-ukraini/analitichna-dopovid-do-schorichnogo-poslannya-prezidenta-4>.
2. Виткалов С. В. Регіональний сільський клуб і проблеми його подальшого функціонування. *Вісн. нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. № 2. 2018. С. 92–96; Виткалов С. В. Культурологічна освіта як основа культурної діяльності в краї. *Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності*: монографія. Рівне: ПП ДМ, 2012. С. 71–99.
3. Приватний архів Виткалова С. В.
4. Яремака Н. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх менеджерів індустрії дозвілля у процесі професійної підготовки: дис... канд. пед. наук: спец.: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2016. 201 с.; Чернявська О. В. Професійна підготовка фахівців [для галузі] культури в середніх спеціальних закладах України (друга половина XX – початок XXI століття): дис...канд. пед. наук, спец. 13.00.01 Теорія та методика професійної освіти. Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2020. 326 с.

References

1. Analitichna dopovid Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen do shchorichnoho poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy pro vnutrishnie i zovnishnie stanovyshche Ukrainy. <https://niss.gov.ua/publikacii/poslannya-prezidenta-ukraini/analitichna-dopovid-do-schorichnogo-poslannya-prezidenta-4>.
2. Vytkalov S. V. Rehionalnyi silsky klub i problemy yoho podalshoho funktsionuvannia. *Visn. Nats. akad. kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*. № 2. 2018. S. 92–96; Vytkalov S. V. Kulturolohichna osvita yak osnova kulturnoi diialnosti v krai. *Rivnenshchyna: kulturno-mystetskyi potentsial v paradyhmakh suchasnosti*: monohrafiia. Rivne: PP DM, 2012. S. 71–99.
3. Pryvatnyi arkhiv Vytkalova S. V.
4. Yaremaka N. S. Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnykh menedzheriv industrii dozvillia u protsesi profesiinoi pidhotovky: dys... kand. ped. nauk: spets.: 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity». Poltava : PNPU im. V. H. Korolenka, 2016. 201 s.; Cherniavska O. V. Profesiina pidhotovka fakhivtsiv [dlia haluzi] kultury v serednikh spetsialnykh zakladakh Ukrainy (druha polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolittia): dys...kand. ped. nauk, spets. 13.00.01 Teoriia ta metodyka profesiinoi osvity. Poltava: PNPU im. V. H. Korolenka, 2020. 326 s.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ КОЛЛЕДЖ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВ И ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ОТРАСЛИ

Виткалов Владимир Григорьевич – кандидат педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой культурологии и музееведения,

Ровенский государственный гуманитарный университет., Ровно

Куклинская Виктория Владимировна – преподаватель Дубенского профессионального колледжа культуры и искусств РГТУ, г. Дубно

Оказывается специфика функционирования профессионального колледжа культуры и искусств в системе специального образования в современных условиях, в частности его новой специальности 028 «Менеджмент социокультурной деятельности». Эффективность выпускников и система организации учебного процесса в данном материале коррелирует с информацией приемной комиссии ЗВО III–IV уровней аккредитации. Отмечается корреляционная зависимость профессионального образования с потребностями практики. Эффективности деятельности сети этих учреждений можно достичь, по мнению авторов, только при условии изучения потребностей практики и согласование учебных планов данных колледжей с системой организации учебного процесса в ЗВО.

Ключевые слова: профессиональный колледж культуры и искусств, учебный процесс, организация профессионального образования, выпускники.

PROFESSIONAL COLLEGE OF CULTURE AND ARTS AND THE PROBLEMS OF OPERATING THE INDUSTRY

Vytkalov Volodymyr – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Cultural and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

Kuklynska Viktoriia – lecturer at Dubno Professional College of Culture and Arts
Rivne State Humanitarian University, Dubno

The specificity of the functioning of the professional college of culture and arts in the system of special education in modern conditions, in particular, its new specialty 028 "Management of sociocultural activities" is shown. The effectiveness of graduates and the system of organization of the educational process in this material correlates with the information of the admissions committee of higher educational institutions III–IV of levels of accreditation. The correlation dependence of professional education on the needs of practice is noted. According to the authors, the effectiveness of the chain of these institutions can be achieved only if the needs of practice are studied and the curricula of these colleges are coordinated with the system of organization of the educational process in higher educational institutions.

Key words: professional college of culture and arts, educational process, organization of professional education, graduates.

UDC 477.7.11.28

PROFESSIONAL COLLEGE OF CULTURE AND ARTS AND THE PROBLEMS OF OPERATING THE INDUSTRY

Vytkalov Volodymyr – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Cultural and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

Kuklynska Viktoriia – lecturer at Dubno Professional College of Culture and Arts
Rivne State Humanitarian University, Dubno

The relevance of the problem. Transformation processes in the young Ukrainian state provide significant changes in the system of its special education. In this regard, the colleges of culture and arts, which belong to this chain have also begun to change educational paradigms. The forms of these changes and the leading directions of transformations of the educational process are the relevance of the chosen problem.

The scientific novelty of the study is revealed in the attempt to clarify the essence of the educational process in colleges of culture and arts, based on the Law of Ukraine «On Professional pre-higher. Education» (2019), the main provisions of which make many significant changes in the organization of various forms of education, stimulate the teaching staff of colleges to meet the needs of practice more effectively. It is emphasized that the modern educational process in colleges of culture and arts is not fully correlated with the new specialty 028 «Management of sociocultural activities» established in colleges and in the chain of higher educational institutions III–IV of levels of accreditation. This is confirmed by the analysis of the results of the admission campaign, which showed that graduates of the above specialty colleges plan to continue their studies at universities exclusively in art specialties.

The practical significance of the study is in the proposal for colleges, the essence of which is to coordinate the curriculum and the programme of the above specialty with a similar specialty of higher education, which will give a perspective to both college graduates and modern practice. After all, the main problem of the chain of cultural institutions is the professional weakness of the staff of the heads of clubs, houses of culture and their methodological services. Elimination of this imbalance will change the situation in the field of culture and will stimulate higher education institutions to continue the development of new methods with future specialists in this specialty.

Key words: professional college of culture and arts, educational process, organization of professional education, graduates.

Надійшла до редакції 5.10.2020 р.

УДК 364.08

ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА: ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Добіна Тетяна Геннадіївна – Ph.D, кандидат культурології, доцент кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Маріуполь

<https://orcid.org/0000-0002-4830-2679>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v35i0.375>

tatyanadobina@gmail.com

ЗМІСТ

Розділ I. ДИНАМІКА КУЛЬТУРИ. КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ.

КУЛЬТУРА ТА ТРАДИЦІЇ

Причепій Є.М. Цикл вагітності жінки в множинах знаків на археологічних артефактах та орнаментах рушників Поділля	3
Гончарова О.М. Феномен жіночого мистецтва Артемізії Джентілескі у ранньомодерний період італійської культури	11
Холодинська С.М. Філософські засади французької гуманістики: досвід кінця XIX – першої половини XX століття	20
Саранча В.І., Шабуніна В.В., Тур О.М., Бутко Л.В., Василенко Д.П. Культурна пам'ять про першу світову війну: регіональний вимір	27
Лукашева Л.Т. Феномен творчої особистості М. М. Синельникова в соціокультурному просторі Харкова кінця XIX – початку XX століття : особистість і місто	35
Романюк Л.Б. Мистецька діяльність Адама Дідура в контексті світової та вітчизняної музичної культури	44
Шостак В.М. Культурно-моральні цінності еліти в трактуванні В. К. Липинського	50
Obukh L. Traces of works of Stanislaw Moniuszko in contemporary cultural projects in Ukraine	57
Черняк І.В. Культуротворча діяльність О. С. Сокальського	63
Совгира Т.І. Суперечливість положень «технофобії» та «технофільї» у дзеркалі культурологічної думки	69
Щербакова Г.М. Сучасне українське весілля в умовах глобалізації : традиції та новації у весільному ритуалі: культурологічний аспект	75

Розділ II. ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО

КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ

Бровко М.М. Когнітивно-креативний потенціал української культури: історія і майбутнє	84
Смирна Л.В. Політика неофіційного: до проблеми інтерпретації українського мистецького нонконформізму	90
Мартинова С.П., Андрущенко Т.В. Релігійна маргінальність як страх свободи в культурі протестантизму	96
Великанич С.Р. Типологія музичної іконографії в архітектурі Львова кінця XIX – початку XX століття	103

Маслак В.І., Тур О.М., Шабуніна В.В., Саранча В.І. Блогінг як специфічне явище культурної діяльності та комунікації в соціумі : генеза та метаморфози значеннєвого поля	109
Пригода Т.М., Москвич О.Д., Медіатрансформації та івент-технології в сучасній театральній культурі: український контекст	115
Шабуніна В.В., Тур О.М., Василенко Д.П., Саранча В.І. Феномен скандалу як специфічної форми соціокультурної комунікації	122
Гаєвська Т.І. «Культурний продукт» у контексті культурної діяльності	127
Виткалов В.Г., Куклінська В.В. Фаховий коледж культури та мистецтв і проблеми функціонування галузі	133
Добіна Т.Г. Організаційна культура: чинник підвищення ефективності функціонування соціальних служб	138
Пригода Т.М. Мінімалізм, дзен, карантин у сучасній культурі: спроба усвідомленого споживацтва	143
Ліфінцева О.В. Постать митця в організаційно-функціональній системі культурної дипломатії України	149
Майрахович Ю. Конструювання регіонального простору Східної Галичини: культурно-мистецька практика	156
Козінчук В.Р. Знаки і символи українських неканонічних ікон христологічного типу XVIII–XIX ст.	162

Розділ III. КУЛЬТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО.

КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНИХ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ

Головей В.Ю., Столярчук Н.М. Українські художні музеї та галереї в часи пандемії: новий досвід культурного менеджменту	169
Бабушка Л.Д. Фестивація: технології полікультурного конструювання	175
Дичковський С.І. Індустріальна спадщина в сучасних парадигмах інформаційного суспільства	180
Бегаль Т.О. Музейна експозиція: проблеми інтерпретації поняття у культурологічних дослідженнях	190
Ольговський С., Пустовалов В. Науково-дослідна робота в національному заповіднику «Хортиця». Становлення та розвиток	195
Москаленко А.В. Археологічна експедиція як культурне явище: термінологічний аналіз	202
Вишневська Г.Г., Булгакова Н. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва Київщини як туристичні об'єкти	208
Хлистунов Ю.І. Програма розпису православного храму як культурологічна проблема	214
Рішняк О.Б. Сучасна реставраційна діяльність: основні напрями, завдання та пріоритети	220
Крупа І., Вишневська Г. Проблеми збереження культурної спадщини: зарубіжний та український досвід	227

<i>Турчак Л.І.</i> Творчість Сергія Лифаря: досягнення у мистецтві хореографії	232
<i>Пожарська О.Ю.</i> Репрезентація цирку у кінематографі	239
<i>Бабій Н.П.</i> Феномен «Колумба». успіх стратегій провінційного фотоклубу	245

Розділ IV. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

<i>Виткалов С.В.</i> Народна музична культура як фактор національної самоідентифікації	252
<i>Андросова Д.В.</i> Християнсько-візантійський базис культури Британії-Англії й Русі-України крізь призму національного мислення	254
<i>Чукасян Л.Б.</i> История армянской диаспоры Украины: опыт культурологической рефлексии	255
<i>Андрійцьо В.М., Шетеля Н.І.</i> Театр Закарпаття: шлях до його професіоналізації (1930–1945 рр.)	256
<i>Климчук І.С.</i> Феномен національного в радянській культурі (на прикладі хореографічного мистецтва)	266
<i>Григорчук Т.В., Тадля О.М.</i> Ностальгія як чинник поширення культурних продуктів	270
<i>Герчанівська П.Е.</i> Аналіз теорій міжнародної міграції	277

CONTENTS

Part I. DYNAMICS OF CULTURE. CULTURAL MEMORY.

CULTURE AND TRADITIONS

<i>Prychepii Y.</i> Woman's pregnancy cycle in sets of signs on archaeological artifacts and ornaments of Podillia towels	3
<i>Goncharova O.</i> The phenomenon of women art of Artemisia Gentileschi in the early modern period of italian culture	11
<i>Kholodynska S.</i> Philosophical foundations of french humanistics: experience of the end of the XIX th century-the first half of the XX th century	20
<i>Sarancha V., Shabunina V., Tur O., Butko L., Vasylenko D.</i> World war i cultural memory: a regional court dimension	27
<i>Lukasheva L.</i> Culturological reflection of the M. M. Sinelnikov's creative phenomenon in modern scientific understanding	35
<i>Romaniuk L.</i> Artistic activity of Adam Didur in the context of world and domestic musical culture	44
<i>Shostak V.</i> Cultural and moral values of the elite in the interpretation of V. Lypynsky	50
<i>Обух І.</i> Творчість Станіслава Монюшка в сучасних культурних проєктах України	57
<i>Cherniak I.</i> Cultural activity of O. S. Sokalskyi	63
<i>Sovhyra T.</i> The contradictory nature of the «Technophobia» and «Technophilia» provisions in the mirror of cultural literature	69
<i>Shcherbakova H.</i> Modern ukrainian wedding under the conditions of globalization: traditions and innovations in the wedding ritual	75

Part II. PROBLEMS AND CONTRADICTIONS OF

MODERN CULTURAL PROCESS

<i>Brovko M.</i> Cognitive and creative potential of Ukrainian culture: history and future	84
<i>Smyrna L.</i> Policy of unofficial: on ukrainian artistic nonconformism interpretation problem	90
<i>Martynova S. Andrushchenko T.</i> Religious marginality as a fear of freedom in the culture of protestantism	96
<i>Velykanych S.</i> Typology of musical iconography in the architecture of Lviv of the end of XIX – early XX century	103
<i>Maslak V., Tur O., Shabunina V., Sarancha V.</i> Blogging as a specific phenomenon of cultural activity and communication in society: genesis and metamorphosis of the sense field	109
<i>Prygoda T., Moskvych O.</i> Media transformations and event technologies in modern theater culture: ukrainian context	115

Shabunina V., Tur O., Vasylenko D., Sarancha V. Phenomenon of scandal as a special form of social and cultural communication	122
Hayevska T. «Cultural product» in the context of cultural activities	127
Vytkalov V., Kuklynska V. Professional college of culture and arts and the problems of operating the industry	133
Dobina T. Organizational culture: a factor of increasing the efficiency of functioning of social services	138
Prygoda T. Minimalism, zen, quarantine in modern culture: attempt at conscious consumption	143
Lifintseva O. The figure of the artist in the organizational and functional system of cultural diplomacy of Ukraine	149
Maikhrovych Y. Construction of the regional space of Eastern Galicia: cultural and artistic practice	156
Kozinchuk V. Signs and symbols of ukrainian non-canonical icons of christological type of XVIII–XIX centuries	162

Part III. CULTURE AND SOCIETY.

CULTURE OF PROFESSIONAL SPHERE OF ACTIVITY

Golovei V., Stoliarchuk N. Ukrainian art museums and galleries during the pandemic: the new experience of cultural management	169
Babushka L. Estivation: technologies of polycultural design	175
Dychkovskyy S. Industrial heritage in modern information society paradigms	180
Behal T. Museum exposition: problems of interpretation of the concept in cultural research	190
Olgovskiy S., Pustovalov V. Research work in «Khortytsia» national reserve	195
Moskalenko A. Archaeological expedition as a cultural phenomenon: terminological analysis	202
Vyshnevskaya H., Bulgakova N. Parks-monuments of landscape gardening art of the Kiev region as a tourist attraction	208
Khlistun Y. The orthodox temple painting program as a cultural problem	214
Rishnyak O. Modern conservation activity :main directions, tasks and priorities	220
Krupa I., Vyshnevskaya H. Problems of conservation of cultural heritage: foreign and Ukrainian experience	227
Turchak L. Serge Lifar's artistic activity, achievements in choreography	232
Pozharskaya E. Circus representations in cinema	239
Bačii N. The phenomenon of «Columbus». The success of the strategies of the provincial photo club	245

Part IV. SUMMARIES, REVIEWS, REPORTS

Vitkalov S. Folk music culture as a factor of national self-identification	252
---	-----

Androsova D. Christian-byzantine basis of Britain-England culture and Russia-Ukraine through the prism of national thinking	254
Chukaszyn L. History of the Armenian Diaspora in Ukraine: the experience of culturological reflection	255
Andriitso V., Shetelia N. Transcarpathian theater: the way to its professionalization (1930–1945)	256
Klimchuk I. The phenomenon of the national in Soviet culture (on the example of choreographic art)	266
Hryhorchuk T., Tadia A. Nostalgia as a factor of distribution of cultural products	270
Gerchanivska P. Nostalgia as a factor of distribution of cultural products	277

Наукове видання
Scientific edition

Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку
Науковий збірник

Ukrainian culture : past, modern and ways of development
Scientific journals

Напрямок : Культурологія
Branch : Culturology

Випуск 35
Issue 35

Редактор :
С. В. Виткалов
Editor :
S. V. Vytkaľov

Комп'ютерна верстка:
С. В. Виткалов
Computer make-up:
S. V. Vytkaľov

У зв'язку зі зміною вимог до наукових збірників цей випуск виходить із запізненням

Електронні версії наукових збірників та вимоги до публікацій
знаходяться на сайті – *kulturologiya.rv.ua*

М/т.: 067-803-23-98 – головний редактор та 096-541-71-35 – відповідальний секретар

Електронна адреса: *sergiy_vsv@ukr.net*

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Зам. № 240/1. Ум. друк. арк. 34,65. Наклад 100.

Видавничі роботи: ППДМ
свідоцтво про державну реєстрацію РВ № 11 від 12.06.2002 р.
35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58
Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства